

ASPECTE TEORETICE ȘI PRACTICE PRIVIND OMORUL SĂVÂRȘIT ÎN PUBLIC

*Cimpoieru Andreea Marina,
consilier juridic Universitatea Constantin Brâncoveanu*

The purpose of this paper is to clarify several aspects related to the interpretation of homicide committed in public places in judiciary theory and practice. Using pertinent arguments one can mention the situations that lead to a legislative gap, because in some cases of public homicide the law may be enforced in different ways. It would have been much better if the circumstances the committed homicide were called "homicide in public places".

1. Omorul săvârșit în public este prevăzut în Codul penal la art.175 lit.i. **Locul public** apare aici ca o cerință esențială pentru reținerea acestei circumstanțe. O asemenea împrejurare evidențiază un grad sporit de pericolozitate a infractorului, iar fapta are un mare ecou social, determinând o nesiguranță publică privind viața ca valoare socială. Tocmai aceasta este rațiunea pentru care legiuitorul a agravat omorul în această situație. S-a avut în vedere sentimentul de *indignare* a populației pe care îl poate produce săvârșirea unui omor în public și, în al doilea rând, *nesiguranța*, care ar putea cuprinde un număr mare de persoane; această nesiguranță este urmarea directă a comiterii unor astfel de fapte.

Omorul este săvârșit în public atunci când s-a comis într-un loc public prin natura lui (stradă, piață, parc, gară, port etc.) sau în orice alt loc accesibil publicului (accesul este permis publicului între anumite ore-sală de spectacole, școală, muzeu, instituție etc.), dacă sunt de față două sau mai multe persoane, ori chiar într-un loc neaccesibil publicului, dar dacă fapta a fost comisă cu intenția să fie auzită sau văzută, iar acest rezultat s-a produs față de două sau mai multe persoane, sau într-o adunare sau reuniune de mai multe persoane, cu excepția reuniunilor care sunt considerate că au caracter de familie datorită legăturii ce există între persoanele participante (la o reuniune studențească, la balul bobocilor, la o întâlnire festivă după un număr de ani de la absolvirea unei instituții de învățământ superior) sau, în fine, prin

orice mijloace despre care făptuitorul și-a dat seama că, folosindu-le fapta lui va ajunge la cunoștința publicului¹.

Și soluțiile date în practica judiciară sunt în concordanță cu accepțiunea locului public dată în art.152 C.pen. Astfel, **într-un caz concret**, din actele dosarului a rezultat că la data de 9 martie 1997, după un prim conflict, inculpatul a mers la poarta părții vătămate, i-a cerut să iasă în stradă și, fiind lovit cu pumnul, a reacționat, agresându-l cu un par în regiunea fronto-temporală.

Leziunile corporale produse au necesitat pentru vindecare 45 de zile de îngrijiri medicale și au pus în pericol viața părții vătămate.

Prima instanță a încadrat fapta inculpatului în dispozițiile art.20 raportate la art.174 combinat cu art.175 lit.i C.pen., cu aplicarea art.73 lit.b. și art.76 alin. penultim Cod penal, condamnându-l la 5 ani închisoare și 3 ani interzicerea drepturilor prevăzute de art.64 lit.a, b, c din Codul penal.

Apelul inculpatului în speță vizează schimbarea încadrării juridice în tentativa de omor prevăzută de art.20, raportată la art.174 Cod penal, pe considerentul că la momentul săvârșirii faptei în stradă nu se afla nici o persoană și deci, nu este realizată condiția publicității cerută de art.175 lit.i C.pen. Critica inculpatului în speță nu se justifică.

Este, de principiu, că strada constituie un loc public prin natura sa, fiind accesibilă oricărei persoane. Ori, față de explicațiile arătate în art.152 lit.a C.pen., indiferent că în împrejurările descrise strada a fost folosită sau nu de o altă persoană, este realizată condiția comiterii faptei „în public”, iar condamnarea inculpatului pentru tentativă de omor calificat, prevăzută de art.20 raportat la art.174 combinat cu art.175 lit.i C.pen. este legală².

Într-o altă speță³ s-a decis că fapta nu este comisă în public atunci când inculpatul a intervenit între soția sa și victimă, care se aflau în fața porții victimei, în curte, lovind victima cu un par luat din gard, în zona capului. Soluția dată în speță este corectă pentru că fapta inculpatului a fost săvârșită în curtea victimei, deci într-un loc neaccesibil publicului. Dispoziția legală cuprinsă în art.152 lit.c C.pen., care face referire la *locul neaccesibil publicului* prevede că în această situație fapta este considerată ca fiind săvârșită în public dacă inculpatul a acționat cu intenția ca fapta să fie auzită și văzută și dacă acest rezultat s-a produs față de mai multe persoane.

¹ **Alexandru Boroi**, *Infracțiuni contra vieții*, Editura All Beck, București, 2000, p.134

² Curtea de Apel Ploiești, dec.pen. nr.58/A din 3 martie 1998, în *Practică și literatură juridică 1997-2000*, **Ștefan Crișu, Elena Denisa Crișu**, Editura Argessis, 2000, p.726

³ Curtea de Apel Iași, sent.nr.119 din 01.07.1997, nepublicată

Cum din situația descrisă nu rezultă că inculpatul a acționat cu această intenție, iar rezultatul nu s-a produs în prezența a două sau mai multe persoane, încadrarea juridică corectă este în art.174 C.pen. și nu art.175 lit.i.

Într-o altă situație⁴, dimpotrivă, s-a reținut că fapta este săvârșită în public atunci când inculpații care se aflau pe stradă fiind provocați de atitudinea violentă a victimei, după ce l-au dezarmat de bâta pe care o avea în mână, l-au lovit cu aceasta, cu pumnii și picioarele, cauzându-i rupturi traumatice de mezenter și, ca urmare a hemoragiei interne, victima a decedat. Fapta inculpaților, pe bună dreptate, a fost încadrată în art.175 lit.i C.pen., deoarece, așa cum am precizat, fapta a avut loc pe stradă, iar, potrivit art.152 lit.a. C.pen., fapta se consideră săvârșită în public și atunci când a fost comisă într-un loc care, prin natura sau destinația lui, este totdeauna accesibil publicului, chiar dacă nu este prezentă nici o persoană.

Textul de lege cere să existe numai posibilitatea prezenței publicului și nu efectivitatea lui prezență.

Tot omor săvârșit în public s-a reținut și într-o **altă situație de fapt**⁵. Astfel, s-a dovedit faptul că inculpatul se afla pe o barcă cu un prieten al său în apele râului Olt, la pescuit. În apropiere se afla și victima, într-o altă barcă, iar la mică distanță alte două bărci în care se afla câte o persoană. S-a mai reținut că pe mal se mai aflau două persoane – fiii victimei, care aveau posibilitatea să observe tot ce se întâmplă în zona unde s-a petrecut fapta.

În urma unor discuții violente, inculpatul a lovit victima, iar aceasta a decedat. În acest caz încadrarea corectă este cea de omor calificat prevăzut de art.174 C.pen. combinat cu art.175 lit.i C.pen. Soluția pronunțată în cauză este corectă deoarece, **în primul rând, în zona** unde s-a produs fapta – pe luciul apei, în apele râului Olt – ca și în lacul de acumulare, nu existau interdicții sau restricții de *trecere sau staționare* pentru persoanele fizice. Aceasta înseamnă că la data comiterii faptei în acel loc avea acces orice persoană – publicul larg –, pentru activități de agrement, înot, pescuit și altele. La data comiterii faptei de față erau cinci persoane, una în barca victimei, două în cele două bărci și cei doi fii ai victimei pe malul apei.

În concluzie, încadrarea juridică este corectă deoarece fapta a fost comisă într-un loc accesibil publicului (art.152 lit.b), iar de față au fost prezente cel puțin două persoane, așa cum s-a arătat în cele de mai sus⁶.

⁴ Curtea de Apel Cluj, dec.nr.178/A din 02.02.1998, nepublicată

⁵ Trib.Olt, s.pen nr.153 din 29.11.2001, în „Dreptul” nr.5/2003, p.116

⁶ A se vedea **Costel Niculeanu**, *Dacă locul de pescuit unde sunt prezenți mai mulți pescari constituie un loc în care să se considere că infracțiunea a fost săvârșită „în public”*, în „Dreptul” nr.5/2003, p.118

Tot comisă în **loc public** a fost considerată și fapta⁷ inculpatului care, întâlnindu-se cu partea vătămată într-un tren pe culoarul de trecere și, profitând că ceilalți călători dormeau, i-a aplicat acesteia mai multe lovituri de cuțit în abdomen. Dat fiind faptul că infracțiunea s-a comis pe culoarul de trecere al unui tren, prezența publicului era oricând posibilă, trenul fiind un mijloc de transport în comun.

Faptul că la momentul agresiunii ceilalți călători dormeau nu poate înlătura existența circumstanței, cât timp din locul unde se aflau, oricând puteau percepe actele materiale, iar, prin natura lor, trenurile fac parte din categoria mijloacelor de transport în comun, accesibile oricăror persoane.

2. În ceea ce privește comentariul anterior, considerăm că se cuvin a fi făcute unele precizări. În primul rând, se pune întrebarea de ce în cazul omorului legiuitorul a folosit formularea „omor săvârșit în public” și nu „în loc public”, așa cum a făcut, de exemplu, în cazul furtului calificat.

Considerăm că, prin aceasta, s-a dorit o restrângere a accepțiunii „faptei săvârșite în public”, așa cum este descrisă în art.152 C.pen. În cazul omorului, fapta va fi considerată în public numai dacă au fost de față două sau mai multe persoane, indiferent dacă locul este accesibil sau nu întotdeauna publicului.

Cu ce este mai periculos un infractor care comite un omor într-o piață publică la o oră târzie, când nu este de față nici o persoană, față de cel care comite un omor într-un apartament, de față fiind o singură persoană în afară de victimă. Considerăm că mai periculos este cel care comite omorul într-un apartament. Dar, potrivit textelor de lege în vigoare, fapta primului va fi încadrată în art.175 lit.i C.pen. (omor calificat – săvârșit în public), iar fapta celui de-al doilea la art.174 C.pen., dacă se demonstrează că fapta nu a fost săvârșită cu intenția să fie auzită sau văzută de mai multe persoane și rezultatul nu s-a produs față de aceștia sau fapta nu a fost săvârșită prin mijloace cu privire la care făptuitorul și-a dat seama că fapta ar putea ajunge la cunoștința publicului.

În unele cazuri concrete, aceste aspecte se pot dovedi în favoarea inculpatului, pe când, în primul caz descris actualul text de lege nu mai lasă loc de interpretare – dacă omorul s-a comis într-o piață, este omor calificat – ceea ce nu ni se pare corect (se poate întâmpla ca cei doi, inculpatul și victima, să se întâlnească accidental într-un loc public – art.152 lit.a).

⁷ Curtea de Apel Ploiești, s.pen., dec.nr.21/A din 1999, nepublicată

Pe de altă parte, ținând seama de ultimul aspect menționat, considerăm că, din punct de vedere al tipologiei infractorului și al pericolozității acestuia, mai periculos este cel care comite fapta într-un apartament. El își poate lua unele măsuri, poate plănuși săvârșirea faptei în apartament, tocmai pentru ca încadrarea juridică să se facă în art.174 C.pen. Aceste măsuri sau planuri nu caracterizează întotdeauna premeditarea.

Iată, deci, ce diferență există între modul de aplicare a legii cu privire la un **criminal ocazional**, față de unul care, din contră, este mult mai periculos și, totuși, beneficiază de lacunele, după părerea noastră, existente în această materie.

Bibliografie

1. Alexandru Boroi, Gheorghe Nistoreanu, *Drept penal, partea specială*, Editura All Beck, București, 2004
2. Alexandru Boroi, *Infracțiuni contra vieții*, Editura All Beck, București, 2000
3. Tudorel Toader, *Drept penal român, partea specială*, Editura All Beck, București, 2003
4. George Antoniu, Costică Bulai, *Practică judiciară penală*, vol.III, Editura Academiei, București, 1992
5. Buletinul Jurisprudenței, *Culegere de decizii pe anul 2004 – Înalta Curte de Casație și Justiție*, Editura All Beck, București, 2005
6. R. Merle, A.Vitu, *Traite de droit criminel*, Editura Cujas, Paris, 1982
7. T. Pandovani, *Diritto penale*, Giuffrè editore, Milano, 1990